

Asia: VN/10831/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Väliotsikot

Yleiset huomiot mietinnöstä ja siihen sisältyvistä ehdotuksista sekä ympäristörikosdirektiivin velvoitteiden täytäntöönpanosta

Tähän ei ole huomioita tai lausuttavaa.

Huomiot syyteoikeuden vanhentumista koskevista ehdotuksista (rikoslain 8 luvun 1 §:n 4 momentti)

Hallituksen esityksessä todetaan että lähtökohtaisesti vanhentumisaika alkaa kulua siitä hetkestä, jona rikos on tehty. Koska tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä, jäsenvaltiot voivat johdanto-osan kappaleessa todetulla tavalla kuitenkin säätää, että vanhentumisaika alkaa kulua myöhemmin, nimittäin siitä hetkestä, jolloin rikos havaittiin, edellyttäen, että tällainen havaitsemisen ajankohta määritetään selkeästi kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Tämä tulisi määritellä selkeästi, sillä etenkin ympäristörikoksissa on lähes poikkeuksitta etenkin isoissa ja myöhemmin ilmi tulevissa tapauksissa kyse nimenomaan vanhenemisajan määrittelystä. Esimerkkinä hyvin tavanomainen tilanne, jossa maahan haudattua jätettä tai vaarallista ainetta löydetään esimerkiksi rakennustöiden aikana tai ulkoisen ilmiannon kautta. Milloin näissä tapauksissa alkaa vanheneminen, siitä kun viimeinen jäte on tuotu kyseiseen paikkaan, siitä kun jätteen olemassaolo tuli ilmi, vai siitä, kun viimeinenkin jäte on satu poistettua. Olennainen kysymys, etenkin teoissa jotka ovat kestäneet jopa kymmeniä vuosia ja sitten jätteiden säilöminen on lopetettu. Miten esimerkiksi 15 vuotta aiemmin jätteitä tuonut eri toimija on rikosvastuussa, jos toimija on tuolloin vaihtunut ja uusi toimija on jatkanut samaa menettelyä ja asia tulee ilmi vasta 15 vuoden kuluttua? Kyseessä on tällöin keskeytyksetön rikos, mutta miten määritellään kunkin toimijan osalta rikoksen vanheneminen?

Huomiot rikoslain 9 luvun 5 §:ään ehdotettavista, yhteisösakon asteikkoa koskevista muutosehdotuksista sekä ehdotuksista pakoterikoksia koskevan yhteisösakon asteikon osalta (rikoslain 46 luvun 13 §)

9 luvun 5 §: 2 momentin muutokseen ei lausuttavaa.

Oikeushenkilölle määrättävän yhteisösakon rangaistusasteikkoon ei ole lausuttavaa. Pohdittavaksi kuitenkin edellä mainittu tilanne, jossa yritys X on myynyt yritystoiminnan yritykselle Y 15 vuotta sitten ja näin yritys X on lopettanut rikoksen tekemisen tuolloin 15 vuotta sitten. Mistä määrätään mahdollinen yhteisösakko, kun tuona 15 vuotena on voinut tulla merkittäviä muutoksia yrityksen rakenteeseen ja liiketoimintaan? Onko se silloinkin yhteisösakkoa määräämistä edeltäneeltä tilikaudelta, joka voi olla jopa miljardeja euroja erilainen kuin 15 vuotta aikaisemmin?

Lisäksi erityisenä huomiona tulisiko pohtia tehdyn ennallistamisen vaikutusta määrättävään yhteisösakkoon, eli tilannetta jossa yritys on poistanut rikosvahingon ja ennallistanut ympäristön jo esitutinnan aikana tai ennen oikeudenkäyntiä?

Huomiot törkeän rikoksen ilmoittamatta jättämistä ja terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia koskeviin pykäliin ehdotettavista muutoksista (rikoslain 15 luvun 10 § ja 34 a luvun 1 §) sekä niihin liittyvistä muutosehdotuksista (rikoslain 1 luvun 7 § ja 34 a luvun 15 §)

Ei lausuttavaa.

Huomiot ympäristön turmelemista koskevaan pykälään (rikoslain 48 luvun 1 §) ehdotettavista muutoksista

- a) 1 momentti
- b) 2 momentti
- c) 3 momentti
- d) ehdotettava uusi 4 momentti

a-c) Ei lausuttavaa

d) Hyvä lisäys, mielenkiintoinen. Esitutkintaviranomaisena kuitenkin saattaa olla vaikeasti tulkittava asia.

Huomiot ympäristörikkomusta ja tuottamuksellista ympäristön turmelemista koskeviin pykäliin (rikoslain 48 luvun 3 ja 4 §) ehdotettavista muutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot ehdotettavista uusista jäterikosta ja törkeää jäterikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 luvun uudet 4 a ja 4 b §:t)

Hyvä muutos, rangaistusasteikko vaikuttaa olevan linjassa ja mahdollista myös tehokkaan esitutinnan ja pakkokeinojen käytön.

Huomiot ehdotettavista uusista ilmakehän heikentämistä ja törkeää ilmakehän heikentämistä koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 luvun uudet 4 c ja 4 d §:t)

Ei lausuttavaa.

Huomiot ehdotettavista uusista ympäristöä vaarantavan tuotteen markkinoillesaattamisrikosta ja törkeää ympäristöä vaarantavan tuotteen markkinoillesaattamisrikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 luvun uudet 4 e ja 4 f §:t)

Ei lausuttavaa.

Huomiot ehdotettavasta uudesta vieraslajirikosta koskevasta rangaistussäännöksestä (rikoslain 48 luvun uusi 4 g §)

Ei lausuttavaa.

Huomiot luonnonsuojelurikosta koskevaan pykälään (rikoslain 48 luvun 5 §) ehdotettavista muutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot ehdotettavasta uudesta ympäristön tuhoamista koskevasta rangaistussäännöksestä (rikoslain 48 luvun uusi 5 b §)

Hyvä uudistus, ei muuta lausuttavaa.

Huomiot ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehtyä ympäristörikosta koskevaan pykälään ehdotettavista muutoksista (rikoslain 48 luvun 10 §)

Ei lausuttavaa.

Huomiot rikoslain 48 ja 48 a lukuun ehdotettavista uusista soveltamisalasäännöksistä, jotka koskevat tietyissä tilanteissa luvan nojalla toimimisen rinnastamista ilman lupaa toimimiseen (rikoslain 48 luvun 7 a § ja 48 a luvun 4 b §)

Ei lausuttavaa.

Huomiot ehdotettavista uusista metsäkatorikosta ja törkeää metsäkatorikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 a luvun uudet 3 c ja 3 d §:t) sekä oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevaan rikoslain 48 a luvun 6 a §:ään ehdotettavista muutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot pakkokeinolakiin ja poliisilakiin ehdotettavista muutoksista

Esitetyt muutokset ovat välttämätön edellytys nyt kyseessä olevien rikosten tutkinnan kannalta. Käytännössä ilman esimerkiksi telekuuntelumahdollisuutta rikoksia on mahdotonta selvittää, koska monesti näissä on kulunut tekoajasta huomattavan pitkä aika ja muuta näyttöä on monesti vaikea saada.

Huomiot kansalaisuuslakiin, rajavartiolaitoslakiin ja Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot hankintalakiin ja erityisalojen hankintalakiin ehdotettavista muutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot rikosrekisterilakiin ehdotettavista muutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotettavista muutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot luonnonsuojelulakiin ehdotettavista muutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot Suomen talousvyöhykkeestä annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annettuun lakiin ehdot

Ei lausuttavaa.

Huomiot EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot muista ehdotettavista lainsäädäntömuutoksista

Ei lausuttavaa.

Huomiot ympäristörikosdirektiivin säännöksistä, joiden ei mietinnössä katsota edellyttävän lainsäädäntömuutoksia

Ei lausuttavaa.

Huomiot ehdotusten pääasiallisten vaikutusten tarkastelusta

Vaikutuksia on arvioitu hyvin, mutta on vaikea arvioida muutosten todellisia vaikutuksia esitutkintaviranomaisen työmäärään ja tulevaan lisääntyneeseen kansainväliseen teidonvaihtoon liittyen.

Huomiot muita toteuttamisvaihtoehtoja koskevasta arvioinnista

Ei huomioita, arviointi on tehty lausunnonantajan arvion mukaan huolellisesti ja perustellusti.

Huomiot suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevasta jaksosta

Ei lausuttavaa.

Muut huomiot

Ei lausuttavaa.

Länsipuro Joni
Sisä-Suomen poliisilaitos